

# Spis treści

<b>WPROWADZENIE</b> . . . . .	9
<b>Rozdział I. UBEZPIECZENIE W ZABEZPIECZENIU EMERYTALNYM</b> . . . . .	15
<b>1. Ryzyko starości w systemie zabezpieczenia społecznego</b> . . . . .	15
1.1.1. Definicje ryzyka społecznego . . . . .	15
1.1.2. Katalog ryzyk społecznych . . . . .	19
1.1.3. Pojęcie i charakterystyka ryzyka starości . . . . .	21
1.2. Zabezpieczenie emerytalne . . . . .	25
1.2.1. Zabezpieczenie emerytalne jako przedmiot polityki społecznej . . . . .	25
1.2.2. Definicja i cele systemu zabezpieczenia emerytalnego . . . . .	32
<b>2. Zarządzanie ryzykiem starości w systemie zabezpieczenia emerytalnego</b> . . . . .	36
2.1. Metody zabezpieczenia emerytalnego . . . . .	36
2.2. Przestanki wyboru metody ubezpieczenia w zarządzaniu ryzykiem starości . . . . .	40
<b>3. Definicja ubezpieczeniowego systemu emerytalnego</b> . . . . .	46
<b>Rozdział II. CECHY SYSTEMÓW I TYPOLOGIA REFORM EMERYTALNYCH</b> . . . . .	53
<b>1. Charakterystyki systemów zabezpieczenia emerytalnego</b> . . . . .	53
1.1. Systemy bazowe i dodatkowe . . . . .	53
1.2. Zasady przystępowania do systemów . . . . .	54
1.3. Metody finansowania systemów . . . . .	56
1.4. Formuły obliczania świadczeń emerytalnych . . . . .	60
1.5. Zarządzanie systemami . . . . .	63
1.6. Tradycyjne i nowoczesne systemy emerytalne . . . . .	65
<b>2. Koncepcje prezentacji systemów emerytalnych</b> . . . . .	67
2.1. Klasyczna koncepcja wielofilarowego systemu emerytalnego . . . . .	67
2.2. Podejście Międzynarodowej Organizacji Pracy . . . . .	69
2.3. Typologia Banku Światowego . . . . .	70
2.4. Terminologia Komisji Europejskiej . . . . .	73
2.5. Propozycja Europejskiego Stowarzyszenia Zabezpieczenia Emerytalnego . . . . .	75
2.6. Inne koncepcje wielofilarowego systemu emerytalnego . . . . .	77

<b>3. Reformowanie systemów emerytalnych – tendencje światowe</b> . . . . .	79
3.1. Podstawowe przesłanki reformowania systemów emerytalnych . . . . .	79
3.2. Typologie reform emerytalnych . . . . .	81
3.3. Główne kierunki zmian systemów emerytalnych . . . . .	88
<b>Rozdział III. ZNACZENIE I FORMY REDYSTRYBUCJI W SYSTEMACH EMERYTALNYCH</b> . . . . .	95
<b>1. Wprowadzenie do redystrybucji dochodów</b> . . . . .	95
1.1. Polityka społeczna a sprawiedliwy podział dochodów . . . . .	95
1.2. Koncepcje sprawiedliwości społecznej . . . . .	97
1.3. Pojęcie redystrybucji . . . . .	103
1.4. Motywy redystrybucji – tezy podstawowe . . . . .	106
<b>2. Redystrybucja emerytalna jako szczególny rodzaj redystrybucji dochodów</b> . . . . .	110
2.1. Cele i funkcje redystrybucji emerytalnej . . . . .	112
2.2. Definicja redystrybucji emerytalnej . . . . .	113
2.3. Rodzaje redystrybucji emerytalnej . . . . .	113
2.4. Narzędzia redystrybucji emerytalnej . . . . .	121
2.4.1. Stopa składki emerytalnej . . . . .	121
2.4.2. Wysokość opłat . . . . .	121
2.4.3. Zróżnicowanie wieku emerytalnego . . . . .	122
2.4.4. Tablice przeciętnego dalszego trwania życia . . . . .	123
2.4.5. Parametryzacja świadczeń . . . . .	125
2.4.6. Emerytura minimalna . . . . .	126
2.4.7. Waloryzacja świadczeń . . . . .	128
2.5. Redystrybucja a ekwiwalentność systemu emerytalnego . . . . .	130
<b>3. Redystrybucja emerytalna w świetle reformowania systemów emerytalnych – tendencje zmian</b> . . . . .	131
<b>Rozdział IV. MIARY REDYSTRYBUCJI EMERYTALNEJ</b> . . . . .	135
<b>1. Miary zróżnicowania wysokości i adekwatności świadczeń emerytalnych</b> . . . . .	136
1.1. Wskaźnik zróżnicowania wysokości emerytur . . . . .	136
1.2. Stopy zastąpienia . . . . .	138
<b>2. Miary ogólnego stopnia redystrybucji</b> . . . . .	141
2.1. Wskaźnik efektywnej progresywności . . . . .	141
2.2. Indeksy progresywności . . . . .	143
<b>3. Miary bazujące na wartości przepływów emerytalnych</b> . . . . .	146
3.1. Wartość bieżąca przepływów emerytalnych netto . . . . .	146
3.2. Stopa oskładkowania netto . . . . .	148
3.3. Współczynnik wartości bieżącej . . . . .	149
3.4. Zróżnicowanie wewnętrznych stóp zwrotu . . . . .	152

#### 4. Problemy pomiaru redystrybucji w systemach emerytalnych . . . . . 154

### **Rozdział V. REDYSTRYBUCYJNOŚĆ POLSKIEGO SYSTEMU UBEZPIECZENIA EMERYTALNEGO . . . . . 157**

#### **1. Stary system emerytalny . . . . . 157**

1.1. Podstawowe zasady funkcjonowania systemu . . . . . 157

1.2. Finansowanie . . . . . 159

1.3. Wypłata świadczeń . . . . . 161

#### **2. Nowy system emerytalny . . . . . 162**

2.1. Przesłanki zmiany systemu emerytalnego . . . . . 162

2.2. Zasadnicze zmiany w funkcjonowaniu systemu . . . . . 167

2.3. Podstawowe zasady funkcjonowania nowego systemu . . . . . 169

2.4. Finansowanie . . . . . 174

2.5. Wypłata świadczeń . . . . . 175

2.5.1. Formuła emerytury repartycyjnej . . . . . 176

2.5.2. Formuła emerytury kapitałowej . . . . . 177

#### **3. Redystrybucyjność starego systemu emerytalnego . . . . . 180**

3.1. Parametryzacja formuły emerytalnej . . . . . 180

3.2. Zróżnicowanie wieku emerytalnego . . . . . 182

3.3. Emerytura minimalna . . . . . 184

3.4. Waloryzacja świadczeń . . . . . 184

#### **4. Elementy redystrybucyjne w nowym bazowym systemie emerytalnym . . . . . 185**

4.1. Koszty transformacji systemu . . . . . 185

4.2. Kapitał początkowy . . . . . 185

4.3. Kredytowanie składek . . . . . 186

4.4. Indeksacja uprawnień . . . . . 187

4.5. Dziedziczenie środków . . . . . 188

4.6. Stopa zwrotu OFE . . . . . 188

4.7. Tablice przeciętnego dalszego trwania życia . . . . . 189

4.8. Wielość form wypłaty świadczeń emerytalnych . . . . . 191

4.9. Emerytura minimalna . . . . . 192

4.10. Waloryzacja emerytury . . . . . 192

### **Rozdział VI. WPŁYW REDYSTRYBUCJI NA ZRÓŻNICOWANIE EMERYTUR BAZOWYCH – PRZYKŁAD POLSKIEGO SYSTEMU UBEZPIECZENIA EMERYTALNEGO . . . . . 195**

#### **1. Metoda badawcza . . . . . 195**

#### **2. Źródła danych . . . . . 202**

#### **3. Wyniki empiryczne . . . . . 203**

3.1. Wysokość świadczeń emerytalnych . . . . . 203

3.2. Wskaźnik relatywnego zróżnicowania wysokości świadczeń . . . . .	207
3.3. Stopy zastąpienia . . . . .	208
3.4. Wewnętrzne stopy zwrotu . . . . .	212
<b>4. Ocena redystrybucji w nowym bazowym systemie emerytalnym . . . . .</b>	<b>215</b>
<b>ZAKOŃCZENIE . . . . .</b>	<b>221</b>
<b>BIBLIOGRAFIA . . . . .</b>	<b>233</b>
<b>SPIS RYSUNKÓW . . . . .</b>	<b>249</b>
<b>SPIS TABEL . . . . .</b>	<b>251</b>